

JORDI PLAY

“En l’Espanya d’avui no hi podem creure”

El president Pujol considera que, de ponent, no n’arriben propostes ni actituds positives.

Recentment, un article seu ha motivat un enrenou, perquè, per primera vegada en molts anys, Pujol adverteix que aquestes actituds poden portar molts catalans a optar per la independència.

“Un dels grans mèrits de Catalunya és haver resistit”

President, el proppassat 28 de novembre Convergència i Unió (CiU) va recuperar el govern de la Generalitat de Catalunya, que vós havíeu presidit durant 23 anys. Què us va passar primer pel cap, en aquell moment?

—Evidentment, vaig sentir una gran alegria. Que al cap de set anys CiU tornés al govern, i amb Artur Mas com a president, em va causar molta alegria, més que a ningú altre. I també confiança. Perquè en Artur Mas hi tinc molta confiança, com també en CiU, però en Artur Mas, molta. Per això, recuperar la Generalitat em va donar alegria i també esperança.

—**Per què creieu que els catalans han tornat a fer confiança de manera suficient en CiU?**

—Per dues coses. En primer lloc, perquè CiU ha donat una imatge positiva. Això ha estat un mèrit propi de CiU i d'Artur Mas. Després d'això que se n'ha dit la travessia del desert, CiU va aparèixer com una força en què es podia tenir confiança. Ha estat per mèrit propi i, en segon lloc, per descredít del govern tripartit. El tripartit ha tingut molt descredít. En realitat, si no fos perquè Catalunya ha tornat una mica a la situació de començament dels anys 80, amb molta fragmentació de forces polítiques, CiU hauria obtingut la majoria absoluta. Així i tot, en aquestes eleccions ha passat una cosa que no havia passat mai: CiU no havia tingut mai clarament més del doble de diputats que el Partit Socialista.

—**Us va sorprendre que CiU superés els socialistes fins i tot al Baix Llobregat, un dels seus feus més importants?**

—No em va sorprendre que hi hagués un moviment general de gent que votés CiU. La gent veia que el tripartit anava malament i que CiU era, i és,

Jordi Pujol i Soley (Barcelona, 1930) fou president de la Generalitat de Catalunya des del 1980 fins al 2003. Tot i estar retirat de la política, la seva veu continua essent molt escoltada. Amb motiu de l'onada centralista espanyola, Pujol reflexiona sobre què caldria fer.

l'única força capaç de treure el país del sot en què es troba. Hi ha gent que no va votar CiU, però que estan contents que hagi guanyat. Això del Baix Llobregat, ja està bé, però jo crec que hauria estat molt millor que CiU hagués guanyat per majoria absoluta. El govern hauria tingut més capacitat per a prendre decisions. Però, en tot cas, la victòria ha estat molt clara.

—**Quina diferència hi ha entre el partit que ara lidera Artur Mas i el que vós vau bastir?**

—Doncs que la CiU d'ara és la que toca. No és ni millor ni pitjor que l'anterior, però és la que toca. Com tot, CiU també ha evolucionat i Artur Mas és diferent d'allò que jo era. Però ara toca que mani gent com Mas.

—**En qualsevol cas, alguna cosa deu haver canviat en CiU. Si més no, segons un recompte que va elaborar no fa gaire EL TEMPS [vegeu el**

número 1.384], 43 diputats dels 62 que CiU té al Parlament es declaren independentistes, incloent-hi el president, Artur Mas, i 7 que són d'Unió Democràtica. La xifra total, afegint-hi els diputats d'ERC, els de Solidaritat Catalana i un d'ICV, arriba a 58. Us sorprèn?

—No em sorprèn. Això forma part de l'evolució que hi ha hagut al país. Hi ha hagut una evolució en la línia de la decepció. Si una cosa m'estranya és que em digueu que no hi ha cap diputat socialista que sigui independentista. De segur que, repassant l'història, hi ha, pel cap baix, tres o quatre diputats socialistes que es manifestarien independentistes. M'imagino que no ho fan per disciplina.

—**Aquesta decepció és la que, fa dues setmanes, us va portar a publicar l'article titulat “Del Tribunal Constitucional a la independència. Passant pel Quebec”, a la web del centre d'estudis que porta el vostre nom?**

—Molta gent m'ha demanat per què he fet aquest article. Si l'heu llegit deveu haver vist que jo no em declaro independentista. Això sembla que queda clar. Ara bé, a l'article dic que ens han posat en una situació molt difícil i que, en tot cas, s'entén que hi hagi molta gent que opti per estar a favor de la independència. Una independència que, val a dir-ho, és de molt difícil aplicació. Però és clar que hi ha una decepció. Ara bé, si considerem que hi ha hagut un cert engany, també ha estat culpa nostra d'haver-nos deixat enganyar.

—**Aquest recompte de diputats independentistes no hauria donat els mateixos resultats l'any 1980...**

—No, l'any 1980 no hauria estat així. En aquell moment al Parlament ja hi havia diputats d'ERC, tot i que

“Després d'això que se n'ha dit la travessia del desert, CiU va aparèixer com una força en què es podia tenir confiança”

JORDI PLAY

no eren tots manifestament independentistes. Potser a Unió, un partit que és confederal segons els seus estatuts, hi havia algun dels antics dirigents que encara portava a dins el missatge fundacional. Però l'any 1980 hi havia la confiança que seríem capaços de crear una autonomia potent, en el marc d'una Espanya democràtica i vinculada a Europa, amb visió de futur. Hi havia una il·lusió que ara no hi és. De ponent, no n'arriben propostes ni actituds positives. Per tant, és lògic que hi hagi més independentistes.

—**El missatge que darrerament arriba de ponent és que la culpa de la crisi econòmica la tenen les autonomies. Vós vau tenir la sensació des d'un principi que el *café per a tothom* era un artefacte pervers?**

—A mi no em va agradar el *café per a tothom*. Però en aquella època tots estàvem molt pressionats perquè la transició sortís bé. Òbviament, el tema català era el que preocupava més, fins i tot més que el basc. Recordo un personatge important del govern espanyol que un dia em va dir: "Mireu, Espanya pot assumir cent morts l'any al País Basc, però no pot assumir-ne dos a Catalunya." De manera que Espanya estava psicològicament preparada per a tenir cent morts al País Basc, però ni tan sols dos a Catalunya.

—**Què us sembla, que ara diguin que el *café per a tothom* fou un error?**

—Que ja era hora. I ara ho diuen tots. [Alfonso] Guerra diu que el 1977 només s'havien d'haver recuperat els estatuts basc i català. [José] Bono també parla malament del *café per a tothom* i diu que a Castella - la Manxa ningú no volia ni reclamava un estatut. [Rodrigo] Rato també s'expressa en aquest sentit. I d'una manera diferent però encara més negativa s'expressa [José Maria] Aznar. Etcètera. El mateix [Manuel] Clavero Arévalo —que diuen que va ser l'inventor del *café para todos*— diu que allò que ha reobert tot el debat autonòmic és la crisi i sobretot el debat entorn de l'Estatut català [vegeu EL TEMPS 1.390]. És a dir, el problema no és a Andalusia, ni a Madrid, ni ara al País Basc, és a Catalunya. Si al Canadà totes les províncies tinguessin una autonomia com la del Quebec,

“La manera com es va plantejar el nou Estatut no va ser seriosa”

potser el Canadà no existiria, però si el Quebec no tingués l'autonomia que té, el Quebec seria un problema molt seriós per al Canadà. Seria molt radicalment independentista.

—**No fa gaire, Xabier Arzalluz, ex-president del Partit Nacionalista Basc, deia en una entrevista a EL TEMPS [vegeu el número 1.388] que durant el procés constituent els catalans ens havíem equivocat no fent valer, a diferència dels bascos, els drets històrics. Hi esteu d'acord?**

—Jo crec que l'error no ve d'aleshores, sinó de molt més lluny. Els drets històrics s'havien d'haver reclamat ja des del primer moment que van sorgir les reivindicacions nacionalistes, a final del XIX. Havíem d'haver dit: volem les constitucions d'abans del 1714, posades al dia. És un error no haver-ho fet. Però és una conseqüència de la pretensió dels catalans de ser moderns, i això dels drets històrics semblava que era de l'any de la picor i que no tenia prestigi. Un dia [Gabriel] Urralburu [president del govern de Navarra del 1984 a 1991] em va dir que havien tingut sort que les primeres eleccions a Navarra les hagués guanyades la UCD, perquè ells, els socialistes navarresos, volien suprimir el concert econòmic, ja que el trobaven antiquat. Tots havien llegit llibres sobre sistemes fiscals moderns i tot allò —que venia de l'edat mitjana i de les guerres carlines— ho consideraven una vergonya. Per això, Urralburu em deia que havien tingut sort de perdre aquelles eleccions, perquè després es van donar que allò del concert era una ganga i ja no van discutir-ho més. Aquí a Catalunya passava una mica això. Tothom volia ser modern.

—**Com és que a Catalunya no es van saber veure els beneficis del concert econòmic?**

—Quan nosaltres vam plantejar el concert durant la redacció de l'Estatut, a Sau, només van votar-hi a favor

JORDI PLAY

“Hi ha gent que no va votar CIU, però que

els nostres tres diputats de CDC i el diputat d'ERC. L'any 1978 el nacionalisme no cotitzava gaire electoralment. [Ramon] Trias Fargas hi va insistir, però no hi va haver acord. Si aquí ja no vam aconseguir posar-nos d'acord, no podiem pas anar a plantejar-ho a Madrid. D'una altra banda, ja m'havien avisat molt solemnement que no ens el donarien.

—**Què creieu que caldria fer ara per a resoldre la situació que ha creat l'homogeneïtzació autonòmica?**

—De moment, hem de resoldre el dubte de quina opció triem: si acceptar

estan contents que hagi guanyat”

una situació que ens porta a la marginació total, si procurar que s'adonin que cal fer un plantejament que reconegui el fet diferencial, si la independència...; totes aquestes coses són opcions que tenim. És evident que l'única cosa que no hem d'acceptar és la rendició, la nostra pròpia desaparició. Cal resistir. Que el govern treballi, que els problemes es resolguin, que el país s'activi, que l'administració funcioni, que s'obrin més empreses i, sobretot, que defensem allò que hem de defensar, en el terreny lingüístic i on calgui. En l'Espanya que avui es presenta no hi

podem creure. Mentrestant, nosaltres hem d'anar a Madrid, a Brussel·les, a la Xina, al Japó o allà on calgui, però hem de mirar de tenir un llenguatge polític propi. I un projecte propi.

—Vós vau ser molt prudent no volent fer una reforma estatutària. Fer-ne una de constitucional seria una solució en aquest moment?

—Jo vaig ser prudent perquè m'adonava que a Espanya hi havia una evolució negativa que anava des dels grans partits fins al món intel·lectual. Per això m'estimava més anar millorant les coses amb l'Estatut anterior. El país

l'hem de construir amb allò que tinguem. Potser no és el que voldríem o el que necessitem, però és el que tenim. Això i seriositat, cosa que ha faltat. La manera com es va plantejar l'Estatut que tenim ara no va ser seriosa. El primer plantejament no va ser de CiU, però, que havíem de fer? Resulta que va venir el govern tripartit que volia fer un Estatut fantàstic, i després va venir Rodríguez Zapatero i va dir que hi donaria suport. Si CiU hagués dit que no al nou Estatut, tota la vida s'hauria dit que en el moment més favorable, amb un govern catalanista i d'esquerres, i

“El fet més important de tots és que hi ha país”

JORDI PLAY

un govern espanyol disposat, CiU, per ressentiment i sectarisme, havia dit que no. CiU podia córrer aquest risc?

—**Aleshores, què hem de fer, president?**

—Tenim aquestes opcions que he dit. Jo, de moment, a l'única que m'apunto amb un compromís total és a la resistència a fons. Per exemple, jo parlo sempre en català, menys quan no m'entenen. Tot i que poques vegades trobo gent que no m'entén, normalment gent de la nova immigració. Però vaig a Nou Barris i parlo català. Hi ha gent que em respon en castellà i acaba parlant-me en català, i tant amics. O continuem parlant amb normalitat ell en castellà i jo en català. Crec que un dels grans mèrits de Catalunya és haver resistit. De fet, tal com ha anat la història, Catalunya no hauria ni d'existir. Amb la quantitat d'immigració que hem rebut, seria perfectament lògic que Catalunya s'hagués convertit en un país residual. El mèrit d'aquesta supervivència és de Catalunya i de tota la gent que hi viu, inclosa la que va ve-

nir els anys 50 i també els anomenats *murcianos*, que van venir els anys 20. En aquest sentit, és evident que som el país d'Europa que té un repte més gran, que l'ha tractat prou bé, socialment i políticament.

—**A què equival, però, aquesta resistència de què parlem?**

—No em vull precipitar. No vull posar condicions ni avançar coses. L'opció és resistir, això sí. I tenir confiança en nosaltres mateixos. Una de les coses positives és que s'ha integrat molt la gent. Jo sóc molt crític amb el govern tripartit, perquè penso que ha estat un experiment molt negatiu, però ha tingut una cosa positiva. Amb el segon tripartit hem tingut un president que quan es va haver de definir va dir: “Jo no sóc andalús, sóc un català nascut a Andalusia.” I ha parlat en català fins i tot al Senat, a Madrid. I a la seva manera ha defensat Catalunya. Mai no hi havia hagut un conflicte tan seriós entre el PSC i el PSOE. Això és un guany històric per al país i és mèrit de Catalunya i de [José] Montilla. I hi ha

molta gent que parla castellà que m'ha dit que m'enyoraven, que per a ells vaig ser un bon president. Alguns em diuen que no em varen votar mai, però que havia fet bona feina i que se senten bé a Catalunya. Això és molt important. Però amb això sol no ens salvarem, encara que sense això, tampoc.

—**Però, que ha de fer Catalunya davant aquestes actituds que vénen de ponent, a què abans us referíeu?**

—Si no som capaços de fer una estructura espanyola que tingui en compte el fet diferencial català, si ens diuen que no, doncs, a part de continuar resistint, hi haurà un sector important que optarà per la independència. Això, a més del risc que origini problemes interns, és difícil de vendre a Europa. Quant a Espanya hi ha hagut tres grans batalles ideològiques, una de les quals l'han guanyada els socialistes, que és la dels costums. És la batalla de la igualtat de gènere, de l'avortament fàcil, del divorci i dels matrimonis homosexuals. Això ha passat a tot Europa, però no tant. Sobretot ha triomfat a Espanya

amb els socialistes. La qüestió és que, en un moment en què les millores socials ja havien donat satisfacció a molta gent amb l'estat del benestar, han decidit que calia oferir-los hedonisme. Això, aquesta política hedonista, és una batalla que han guanyat els socialistes.

—**El PP pot posar fi a tot això si torna al poder...**

—El dia que guanyi el PP tot això no ho tocarà, com tampoc no va tocar la llei de l'avortament quan va tenir majoria absoluta. Aquesta actitud hedonista existeix a tot Europa, tot i que potser la crisi obligarà a reconsiderar-la.

—**Parlàveu de tres grans batalles...**

—Un altra batalla que hi ha hagut és la del concepte d'Espanya. Aquesta l'ha guanyada el PP. El PSOE no l'ha combatuda, tot i que ha fet veure que sí. Però la veritat és que, fora de Catalunya, no hi ha hagut ningú que plantés cara a la idea centralista i uniformista d'Espanya. I hi ha una tercera batalla, en situació d'empat, que és la de determinats valors com, per exemple, l'educació en l'esforç, l'exigència i la responsabilitat. Fins i tot dins el grup dels defensors de l'hedonisme i la diversió hi ha qui s'adona que sense aquests valors es va camí de la catàstrofe.

—**Les grans manifestacions, com la del 10 de juliol a Barcelona, no han tingut cap efecte polític, en el sentit que el govern espanyol no s'espanta. Què falla?**

—A Madrid s'han fet manifestacions, com la del *chapapote*, que han fet tremolar el govern del PP. Però les coses que passen a Catalunya no els fan tremolar, perquè, en el fons, hi ha una bona part d'Espanya que pensa que si nosaltres protestem, que si no estem contents, vol dir que les coses van bé. I això ho diu tant la dreta com l'esquerra. En l'època que vam donar suport a Suárez alguns polítics van dir coses molt greus contra ell i contra Catalunya. Quan vam donar suport a Felipe González —en canvi de coses importants, com la millora del finançament—, hi va haver una gran campanya contra ell, dient que era esclau dels catalans. Després, quan vam pactar amb el PP —amb qui també vam aconseguir coses, com ara millorar la presència

dels mossos i el control de les carreteres—, l'arma electoral dels socialistes va ser la crítica contra nosaltres. Tant als uns com als altres Catalunya els serveix com a arma electoral, que s'utilitza contra el partit que intenta pactar. Això fa que les coses siguin molt difícils i negatives al conjunt de l'estat.

—**Sigui com sigui, el catalanisme és una idea política que pot omplir de gent el centre de Barcelona. La força i la capacitat de mobilització la tenim, però de quina manera es pot utilitzar en la negociació política?**

—Hem de ser capaços de treballar amb això que tenim, afegint-hi una cosa molt important, que és la seriositat. Un dels grans problemes del govern tripartit és que no va ser seriós. Cal que no ens deixem captivar per falses promeses i que resistim construint. Hem de tenir seriositat i ànim constructiu. I sobretot idea de país. Si hem resistit fins ara podem continuar resistint. El temps ens ho dirà. Quan un exèrcit no pot avançar, no ha de recular. Ha de mantenir les posicions fins que pugui avançar. I Catalunya té una cosa molt important que li ha de donar confiança.

—**Quina és?**

—Que el fet més important de tots és que hi ha país. A l'últim míting de campanya amb CiU vaig fer un discurs molt curt, en què el missatge era: "Us vull donar una bona notícia, hi ha país. Ara, cal un bon govern." Un govern que crec que és bo, i que fins ara ho ha fet bé. Però sobretot hi ha país. I hem de treballar amb això sense cedir la posició.

—**Podem posar l'estat contra la paret, democràticament parlant?**

—Home, una mica ja l'hi hem posat. Si avui hi ha un problema espanyol, del qual parla Aznar, Bono, Rato, un home important de la transició com [Alberto] Oliart [ministre de Defensa el 1981] i

“Una part d'Espanya pensa que si protestem vol dir que les coses van bé”

més, deu ser perquè nosaltres, que no hem fet cap acció violenta, ho hem provocat. Tot i que amb això no n'hi hagi prou per a un canvi substancial.

—**Teniu la sensació que el moment en què vivim és decisiu?**

—Sí. La tinc, aquesta sensació. Artur Mas ha parlat de ruptura. Montilla en deia desafecció. És evident que s'han trencat els ponts polítics i sentimentals entre Catalunya i Espanya.

—**Si l'intent del president Mas de canviar les regles del joc fracassa, quin ha de ser el pla B?**

—Ja que tothom diu que el sistema de les autonomies no funciona i que va ser un error, si Bono, Guerra i Rato diuen que això no va anar bé, si des d'una altra perspectiva Aznar ho diu, doncs parlem-ne. S'ha de recuperar un concepte que va definir el catalanisme en l'època dels anys 20 i de la República que diuen que és poc amable, però que és el que és: el del fet diferencial. Hi ha dues opcions: o l'estat de les autonomies o acceptar que Catalunya té un fet diferencial i que necessita un tractament diferent. Ara potser és possible, perquè tothom veu que el sistema autonòmic no funciona. Fins i tot s'ha parlat de suprimir les diputacions, cosa que quan jo la vaig dir, ja fa temps, se'm va tirar tothom al damunt. Sembla que ara, però, finalment ha arribat l'època dels grans canvis, el de la política econòmica, el del pacte social...

—**També els grans canvis en el sistema financer. No creieu que hem cedit davant la reforma d'un sistema tan tradicional i arrelat al país com les caixes d'estalvis?**

—Hem cedit, sí. Però també hi ha un cantó positiu. Això que ha fet "la Caixa" ha estat molt ben fet. Això consolida la seva posició, que és molt potent. És un exemple clar que podem guanyar batalles. Per a mi, que sempre havia somniat un gran banc català, ja m'estaria bé que n'hi hagués un, o dos, i unes caixes bones. Però no es pot tenir tot. Ara hem perdut caixes, però encara n'hi ha que es poden salvar, en la línia d'això que ha fet "la Caixa". Les caixes tenen el problema que, com que no són societats anònimes, no poden anar a buscar capital. És un moment perillós, al qual s'ha arribat en males condicions per culpa de la crisi. Però el fet més

“Fora de Catalunya no hi ha ningú que planti cara a la idea centralista d'Espanya”

important és que no perdrem la posició central, sinó que encara es projectarà amb més força. No ha estat fàcil per a “la Caixa”. Personalment, crec que hi havia molt d'interès que “la Caixa” no fes això que ha fet. Des de fa temps, els grans bancs aspiren a la desaparició de les caixes, també de la Caixa de Pensions, perquè els prenen el 50% del mercat. Això podia haver passat ara. Per això, en vista d'aquesta batalla subterrània que hi ha hagut, hem de felicitar “la Caixa” per la manera com l'ha afrontada.

—De notícies econòmiques dolentes també n'hi ha hagudes recentment. Com us ha afectat, sentimentalment, l'afer del Palau de la Música?

—Malament. Quan jo tenia catorze anys, un dia el meu pare em va portar al Palau. Per primera vegada després de la guerra, l'Orfeo feia el concert de Sant Esteve. Era ple de gom a gom, fins al punt que em vaig haver d'asseure a l'escala. Hi vam anar com aquell qui va a missa, solemnement. El Palau, per a mi, representa allò que representa. Una cosa molt especial. Em sap greu això que ha passat i hauré d'esperar al final per a veure què en surt.

—Què ha significat per a vós la detenció, amb relació a un altre cas de corrupció, de Lluís Prenafeta i Macià Alavedra, que foren dos dels vostres principals col·laboradors?

—En primer lloc, haig de dir que tant Prenafeta com Alavedra han estat i són amics meus. Però Prenafeta ja feia vint anys que no era a la Generalitat i Alavedra dotze. Són amics i espero i desitjo que, com tantes altres vegades ha passat, tot quedi en no res. Vaig tenir consellers i directors generals que moltes vegades van ser atacats per coses d'aquestes i després no hi havia res de res. Vaig tenir directors de medi ambient que van anar a judici set vegades i després, res de res.

—Els partits polítics són culpables d'haver propiciat una laxitud moral en aquest sentit?

—Mireu, de problemes de finançament il·legal dels partits n'hi ha fins i tot a Finlàndia, que passa per ser un país modèlic, i no cal dir a Espanya. El govern de Felipe González va tenir Roldán i el governador del Banc d'Espanya i uns quants diputats socialistes a la presó. D'escàndols financers n'hi ha en la política d'aquí i de tot arreu. Aquests dies jutgen [Jacques] Chirac [ex-president francès]; i Tony Blair [ex-primer ministre britànic] va concedir títols de Lord, amb dret de vot, en canvi de diners per al partit. Això hi ha països que ho tenen més ben resolt que uns altres, però el finançament dels partits polítics és especialment malt resolt a Espanya. És una cosa que no s'ha acabat de fer bé.

—No fa gaire que han desaparegut personalitats de gran nivell intel·lectual, com ara Joan Triadú o Joan Solà, i no sembla que hi hagi una generació capaç de rellevar les seves predecessores. Us preocupa que el país es vagi quedant orfe de referents intel·lectuals?

—Potser sí que hi són, aquests referents, però a vegades la gent que hi conviu no se n'adona fins més tard. Crec que la cultura catalana té un bon nivell i la literatura també. Hi ha bons escriptors, tant en català com en castellà. En el terreny de la ciència i la recerca, per exemple, estem molt millor que mai. Avui dia, un dels grans actius que tenim a Catalunya és la recerca, cosa que no havia passat mai. En el terreny de la literatura, doncs, ja es veurà. Mai no havíem tingut una novel·la de tant èxit internacional com el de *Les veus del Pamano*. Per tant, la valoració que es farà d'aquí a uns anys de Jaume Cabré potser serà més gran. Potser esdevindrà un mentor, com Triadú o [Josep Maria] Castellet. Quan [Salvador] Espriu feia un vers era tot un esdeveniment. Ara, en canvi, hi ha molt de soroll i costa més de fer-se sentir. Però crec que els intel·lectuals sí que hi són.

—Us ha quedat recança de no haver pogut fer més coses amb el País Valencià i les Illes per la unitat de la llengua i la cultura durant els vostres 23 anys de govern?

JORDI PLAY

“Ens han posat en una situació molt difícil i

—Una cosa sí que la vam poder fer, que fou que finalment es reconegués a València la unitat de la llengua. Aquesta és una de les coses que vam negociar amb Aznar. Vaig parlar amb [Eduardo] Zaplana i em va dir que ho resoldria però que necessitava temps. El nostre negociador fou Joan Rigol. Al final es va crear l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, que, atenció, no és l'Acadèmia de la Llengua Valenciana. La unitat lingüística, per tant, és reconeguda. Passa que a València hi ha uns altres problemes i

s'entén que hi hagi molta gent que opti per estar a favor de la independència”

una amenaça seriosa de desvalencianització. El País Valencià té força, creativitat i alegria, però és evident que s'enfronta a un perill. Durant el temps de la meua presidència vaig procurar que no hi hagués interferència política des de Catalunya cap al País Valencià. Una altra cosa és que veiéssim positivament tot allò que es feia en defensa del valencià i de la cultura valenciana.

—Com veieu el jovent, el país que avui puja?

—Com a tot arreu avui dia, aquí hi

ha una part de la joventut que podrà anar fent. Però després tenim una part important de joves més preparats que mai, amb més iniciativa i formació que mai, i que tenen ambició. D'aquests, n'hi ha molts. Com aquell jove d'Olesa de Montserrat de 23 anys, que dirigeix una empresa relacionada amb la informàtica que té 50 o 60 treballadors arreu del món. N'hi ha molts, d'aquests. Em va venir a veure i m'ho va explicar. És un nacionalista, però quan surt de casa deixa de parlar català i parla anglès tot el dia.

Avui dia, de joves com aquest n'hi ha molts. Per tant, tenim aquests tres tipus de joves: els que no van bé, però que sobreviuran, tot i que algun no; els que entraran en una etapa de normalitat, que potser començaran amb dificultats, però aniran fent i acabaran tenint una situació digna; i després tenim aquest tercer grup, que és més gran que mai, que és el dels preparats i els ambiciosos.

**Salvador Cot
Xevi Camprubí**